

Heerlen

Voorstel

gemeenteraad

Heerlen,
1 oktober 2024

Vergadering
gemeenteraad
Heerlen

Vergaderdatum
30 oktober 2024
Documentnummer
151574
Agendapunt

Onderwerp

regels boombescherming

Inleiding/aanleiding

De huidige Bomenverordening stamt uit 2016. Deze verordening kwam voort uit een dereguleringsopgave met als gevolg dat alleen de meest waardevolle bomen werden beschermd. Overige bomen en houtopstanden werden niet beschermd. Hiermee werden 207 van de 183.000 Heerlense bomen beschermd. Regelmatig werd geconstateerd door inwoners, college en raad dat bomen verdwenen en dat bij projectontwikkeling de keus om een boom te behouden zelden werd gemaakt. Dit leverde zowel maatschappelijke en politieke discussie op over het beleid inzake vellen en herplanten. De raad is daarom een nieuw voorstel toegezegd om bomen in Heerlen beter te beschermen (toezegging 3230). In vrijwel elke gemeente in Nederland heeft deze verschuiving plaatsgevonden. Van algehele vergunningplicht, vanwege deregulering naar een bomenlijst en nu weer terug, vanwege het toegenomen belang van de waarde van bomen, naar betere bescherming van bomen.

De uitwerking van de vergroeningsopgave, zoals verwoord in het coalitieakkoord, wordt steeds zichtbaarder in Heerlen. Daarbij is het wel noodzakelijk dat bestaande bomen niet verdwijnen. Oude bomen zijn immers vele malen waardevoller dan jonge bomen vanuit duurzaamheid, klimaat, klimaatadaptatie (hittestress en wateroverlast), een gezonde en gewaardeerde leefomgeving voor onze inwoners als ook vanuit biodiversiteit. Het werken aan deze opgaven en de daarbij horende aandacht voor bomen en landschap zien we ook terug in verschillende beleidsstukken van het Rijk (bijvoorbeeld het Klimaatakkoord (2019) of de Bossenstrategie van Rijk en provincies (2020)) en beleidsstukken van provincie Limburg (bijvoorbeeld Omgevingsvisie Limburg 2021, Programma Landschap, Natuurprogramma en Limburgse aanpak Bossen).

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de bebouwde kom, H4 Wet natuurbescherming (beter bekend als bebouwde kom Boswet). De gemeente dient een 'bebouwingscontour houtkap' aan te wijzen 'rond stedelijk gebied' op grond van artikel 11.111 lid 2 onder a Besluit activiteiten leefomgeving en artikel 5.165b Besluit kwaliteit leefomgeving. De provincie is bevoegd gezag over een groot deel van de houtopstanden buiten de bebouwingscontour houtkap. Daar waar de provincie niet bevoegd is en daar waar de provincie andere doelen dan de gemeente voor ogen heeft, kan de gemeente ook buiten de bebouwingscontour houtkap regels stellen. Dit is gebeurd in artikel 6 lid 2 van de regels. Binnen de bebouwingscontour is enkel de gemeente het bevoegd gezag. De *Bebouwingscontour houtkap Heerlen 2024* treft u aan in bijlage A1.1. In artikel 3 van de regels wordt hiernaar verwezen.

Met de nieuwe *Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden gemeente Heerlen 2024* (bijlage A1 met bijlage A1.1) zijn de regels weer actueel en in overeenstemming met vastgestelde ambities en beleid. Deze set aan regels kan uiteindelijk verwerkt worden in het Omgevingsplan.

Hoe het college wenst om te gaan met de ruimte binnen deze vast te stellen regels is opgenomen in de *Beleidsregels voor de bescherming van bomen en houtopstanden gemeente Heerlen 2024 (bijlage B1 met bijlagen B1.1 en B1.2)*. De beleidsregels en de bomenverordening zijn zo opgesteld dat bomen beter worden beschermd zonder dat er een overmatige regeldruk bij particulieren komt te liggen.

De beleidsregels geven de werkwijze aan hoe we de belangen, voortkomend uit de verordening, beoordelen en scoren. Ook geven de beleidsregels aan hoe het college wenst om te gaan met de compensatieverplichting indien een boom of houtopstand geveld wordt. Uitgangspunt hierbij is dat een initiatiefnemer het verloren boomkroonvolume zoveel mogelijk terug plant. Hiermee wordt voorkomen dat een dikke boom geveld wordt en wordt vervangen door slecht één dun boompje. Wanneer het terug planten door initiatiefnemer niet mogelijk is op eigen perceel, moet financieel gecompenseerd worden in een herplantfonds.

In de beleidsregels is een balans gevonden tussen betere boombescherming, de dereguleringsopgave en het voorkomen van onnodig hoge kosten voor inwoners. Het uitgangspunt is altijd dat bomen bij voorkeur behouden blijven. De verordening stelt bewoners al ruimer vrij van vergunningsplicht, de beleidsregels regelen dat bewoners slechts 1:1 hoeven te compenseren, tenzij het om een monumentale boom gaat. Indien, na afweging, de boom toch geveld mag worden, zetten we in op herplant door de initiatiefnemer zelf. Hierdoor blijven de kosten laag. Pas wanneer dit niet mogelijk is neemt de gemeente de herplant over. De initiatiefnemer vergoedt dan de kosten die de gemeente moet maken door een storting in het herplantfonds. De kosten zijn gebaseerd op marktprijzen om plantgoed op de juiste manier te herplanten, in het geval van bomen een afgeroomd gemiddelde van de kosten om een boom in maat 20/25 ter herplanten. Ook hier weer maken wij voor particulieren een uitzondering door hen de aanschafwaarde van een boom te laten betalen in plaats van de herplantwaarde. Andere gemeenten hanteren vaak een taxatiewaarde, echter hierbij weet een aanvrager vooraf nooit wat de financiële gevolgen zijn van de velling en zal bij elke boom een boomdeskundige gevraagd moeten worden de boom te taxeren. Sommige gemeenten hanteren de aanschafkosten van alleen de boom waardoor het grootste deel van de kosten bij de gemeente komt te liggen in plaats van bij degene die de boom velt. Wij doen dit alleen bij particulieren. De afweging om een boom of houtopstand te vellen zal vanwege het gebruik van de reële kostprijs minder snel gemaakt worden, dit past bij de waarde van de bomen voor onze inwoners en de stad.

Kader

Gemeentewet, Omgevingswet

Kernthema:

Groen

Bevoegdheid

Raad, artikel 149 Gemeentewet

Voorstel

- 1 De verordening *Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden gemeente Heerlen 2024* vast te stellen.

Argumenten

- 1.1 *De Bomenverordening gemeente Heerlen 2016 is verouderd.*

De inwerkingtreding van de Omgevingswet vergt een aanpassing van de Bomenverordening, met name voor de bebouwingscontour houtkap. Daarnaast past het alleen beschermen van de meest waardevolle (vaak in de zin van oude) bomen niet meer in het huidige maatschappelijke en politieke denken over groen. De oude verordening houdt te weinig rekening met de waarden van bomen voor duurzaamheid, klimaat(adaptatie), gezonde en gewaardeerde leefomgeving voor onze inwoners en biodiversiteit.

- 1.2 *De verordening Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden gemeente Heerlen 2024 kent diverse inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de Bomenverordening Heerlen 2016.*

De belangrijkste wijzigingen zijn: We stappen af van een bomenlijst met een select aantal bomen. Bij deze bomenlijst bestond het risico dat bomen bij de inventarisatie gemist waren en daarnaast moest de lijst regelmatig geactualiseerd worden. De nieuwe regels maken het vellen van alle bomen vergunningplichtig voor zover zij een stamomtrek hebben van 60 centimeter gemeten op 1,3 meter hoogte. Daarnaast is voor het vellen van een houtopstand nu ook een vergunning nodig. De doelen en oogmerken van de regels passen bij de huidige kennis over waarden van bomen, de beoordelingsregels om een omgevingsvergunning wel of niet te verlenen zijn hierop afgestemd.

Er wordt, in het kader van deregulering en het voorkomen van onnodig hoge kosten, onderscheid gemaakt in het vellen door inwoners op particuliere percelen en overige partijen.

De definitie van vellen is verruimd waardoor niet alleen omzagen van bomen vergunningsplichtig wordt maar ook het beschadigen van bomen door bijvoorbeeld werkzaamheden.

Om het waardevolle landschap van Heerlen ook buiten de bebouwingscontour houtkap te beschermen, beschermen we nu ook hier de bomen en houtopstanden, passend bij de doelen en oogmerken van de regels.

Compensatie van bomen gaan we strikter en uitgebreider regelen. Dit, en meer, is nader uitgewerkt in beleidsregels die u ter informatie vindt in bijlage B1.

Tegenargumenten en risico's

- 1.1 *De regels verhogen de regeldruk en de werklust voor de Gemeente Heerlen*
Al jaren zet Heerlen in op het rigoureuze vergroenen van de stad, waarbij het essentieel is dat bestaande bomen, vanwege de groter waarden dan jonge bomen behouden blijven. Deze bomen waren tot nu toe grotendeels onbeschermd. Daartegenover staat de bestuurlijke wens om de regeldruk te verlagen. Meer bomen beter beschermen zal altijd de regeldruk en werklust verhogen. Zeker voor onze inwoners hebben we de regeldruk zo laag mogelijk gehouden. Dit door een uitzondering op de vergunningsplicht voor particuliere percelen voor bomen tot en met 180 centimeter stamomtrek. Dit komt ongeveer overeen met een stamdikte van 2 A4'tjes in de lengterichting. Dus alleen echt dikke bomen, die minder vaak in een particuliere tuin aanwezig zijn, zijn daarmee vergunningplichtig voor hen.

Hierdoor neemt de regeldruk voor inwoners nauwelijks toe en scheelt dit ook in de werklust. Daarnaast is in de beleidsregels verder uitgewerkt dat naast het verlagen van regeldruk voor inwoners ook de kosten voor hen zo laag als mogelijk worden gehouden. Het is onwenselijk wanneer inwoners met een erg krap leefbudget, financieel hard geraakt worden door een herplant- of compensatieplicht. Hiervoor is een "kan-bepaling" opgenomen in artikel 11 lid 1. Wanneer dit van toepassing is zal de gemeente de kosten van herplant op zich nemen. Voor andere initiatiefnemers die met boombescherming in aanraking komen schept de verordening meer duidelijkheid doordat we werken met stamomtrek in plaats van een bomenlijst. Daarnaast bieden we de mogelijkheid om werk te besparen door het herplanten van initiatiefnemers over te nemen via het herplantfonds.

Kosten en dekking

Het uitvoeren van de verordening *Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden gemeente Heerlen 2024* wordt opgepakt binnen beschikbare uren van de organisatie.

Communicatie

Elektronisch in het Gemeenteblad (artikel 6 Bekendmakingswet), daarnaast zullen de regels ook via onze gemeentelijke kanalen worden gecommuniceerd.

Evaluatie

De regels worden elke twee jaar geëvalueerd. Wanneer hieruit blijkt dat aanpassingen noodzakelijk zijn wordt de raad hierover geïnformeerd.

Planning, procedure en uitvoering

De raad neemt, na behandeling in de commissie Ruimte & Leefomgeving op 9 oktober 2024, een besluit over de regels op 30 oktober 2024.

Na 30 oktober 2024 worden de regels en beleidsregels gepubliceerd op overheid.nl. De regels treden in werking op de achtste dag na bekendmaking.

Bijlagen

A1 Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden

A1.1 Bijlage I Bebouwingscontour houtkap 1 50000 bij Regels voor de bescherming van bomen en houtopstanden

B1 Beleidsregels voor de bescherming van bomen en houtopstanden

B1.1 Bijlage 1 Beoordelingsformulier bij Beleidsregels voor de bescherming van bomen en houtopstanden

B1.2 Bijlage 2 Dendrologie uitsluitingslijst bij Beleidsregels voor de bescherming van bomen en houtopstanden

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. V.N. Gosselink-Van Dijk

drs. R. Weaver

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.

documentnummer ;

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Weaver